

موانع رشد و توسعه بیمه آثار هنری
(نقدهی و خوشنویسی) در صنعت بیمه ایران

مونا دولت‌آبادی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

۱۳۹۵

سرشناسه

عنوان و نام پدیدآور

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

شابک

وضعیت فهرست نویسی

موضوع

شناسه افزوده

رده بندی کنگره

شماره کاتالوگ ملی

دولت آبادی، مونا، ۱۳۶۹ -

موانع رشد و توسعه بیمه آثار هنری (نقاشی و خوشنویسی) در صنعت بیمه ایران / مونا دولت آبادی

تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات، ۱۳۹۵.

۲۱۰ ص. جلول و نمودار.

۹۷۸ - ۶۰۰ - ۷۶۸۷ - ۹۷ - ۰ -

فیبا

بیمه آثار هنری - ایران . | موضوع | : بیمه آثار هنری

پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات

۱۳۹۵ ۹۷۹ الف/۴/۹۸۲/۴ HG

۴۴۴۵۶۴۰ : رده بندی دیویی | ۳۶۸/۱ :

موانع رشد و توسعه بیمه آثار هنری (نقاشی و خوشنویسی) در صنعت بیمه ایران

ناشر: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات

نویسنده: مونا دولت آبادی

ویراستار: عاطفه ابراهیمی افتخاری

صفحه آرا: یحیی نشتاعلی

طراح جلد: حسین آذری

نوبت چاپ: اول - آبان ۱۳۹۵

شمارگان: ۷۰ نسخه

قیمت: ۲۱۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۷۶۸۷ - ۹۷ - ۰ -

همه حقوق این اثر برای پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات محفوظ است.

در صورت تخلف، پیگرد قانونی دارد.

نشانی: تهران، پایین تر از میدان ولی عصر (عج)، خیابان دمشق، شماره ۹، پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات

صندوق پستی: ۶۲۷۴ - ۱۴۱۵۵. تلفن: ۸۸۹۰۲۲۱۳. دورنگار: ۸۸۹۳۰۷۶. Email: nashr@ricac.ac.ir

فهرست مطالب

۱۵ مقدمه

فصل اول - بیمه آوار هنری در جهان و ایران

۲۵ بیمه و ریسک

۲۵ مشخصه ریسک‌های آوار هنری

۲۷ ریسک‌های بیمه‌پذیر همیشه برای آوار هنری آرمانی نیستند

۲۷ اهداف مدیریت ریسک

۲۸ ارزیابی ریسک

۲۹ کنترل ریسک

۳۰ تعریف بیمه

۳۰ ضرورت وجود بیمه

۳۲ روش بیمه

۳۳ به چه دلیل آثار هنری باید بیمه شوند؟

۳۵ بیمه آثار هنری و انواع آن

۳۷ ویژگی قرارداد بیمه

۳۸ قیمت‌گذاری قراردادهای بیمه

۳۹ الزامات عمده برای قیمت‌گذاری

۴۱ روش‌های اصلی قیمت‌گذاری

- تعریف کالای فرهنگی ۴۴
- خوشنویسی در هنر اسلامی و فرهنگ ایرانی ۴۵
- تفاوت بازار هنر و کالای فرهنگی ۴۶
- اهمیت تعیین ارزش آثار هنری و عوامل موثر بر آن ۴۸
- مؤلفه‌های ارزش و شاخص قیمت برای بازار هنر ۵۱
- تکنیک‌های تعیین شاخص قیمت آثار هنری ۵۱
- ارزیابی کارایی شاخص‌های قیمت‌گذاری در بازار هنر ۵۷
- وضعیت نقاشی و شاخص قیمت آن در بازار اروپا و آمریکا ۶۰
- بازگشت سرمایه در بازار نقاشی ۶۱
- نویسندگان آکادمیک بازار هنر ۶۱
- هنر و بحران اقتصادی - بازار، تحولات آثار هنری ۲۰۰۸ - ۲۰۱۱ ۶۲
- هنر به عنوان یک سرمایه‌گذاری: چالش‌ها ۶۳
- بازگشت ارزش ذهنی و روانی در سرمایه‌گذاری هنری ۶۴
- سوابق آثار هنری و تأثیر آن در قیمت‌گذاری آثار ۶۴
- آیا تمامی آثار هنری باید بیمه شوند؟ ۶۸
- بیمه مسئولیت در نمایشگاه‌های آثار هنری ۷۰
- بیمه مسئولیت ۷۰
- تعریف بیمه مسئولیت ۷۰
- بیمه مسئولیت کالا ۷۰
- ریسک‌های مسئولیت فرد امانت‌گیرنده ۷۱
- بیمه کالا در حین حمل ۷۲
- بیمه تمام خطر ۷۳
- بیمه مسئولیت به منظور نمایشگاه‌های هنری و مراسم‌های ویژه ۷۳
- نمایشگاه موقت بین‌المللی و بیمه آثار هنری ۷۴
- توافقات فرهنگی درخصوص بیمه در نمایشگاه‌های خارج از کشور ۷۵

۷۵	مراحل سازماندهی نمایشگاه‌های موقت
۷۶	غرامت و ایمنی از مصادره و تصرف
۷۷	نیاز به پذیرش بیشتر سطح غرامت یا اساسنامه گسترده‌تر
۷۸	مصونیت سیاسی از تصرف و ربایش
۷۹	هزینه حمل و نقل و بیمه
۸۲	شرایط بیمه آثار هنری در ارائه نمایشگاهی
۸۳	مأمورین هنر و ارزش اثر هنری در عصر حاضر
۸۴	مأمورین کلیدی ماشین (دستگاه) هنر
۸۸	بیمه آثار هنری در ایران
۸۸	درآمدی بر تاریخچه بیمه آثار هنری در ایران
۹۸	پژوهش‌های آماری در حوزه فرهنگ و هنر
۱۰۹	مروری بر بازار هنر خاورمیانه و تنوع ایران در آن
۱۱۲	بحران اقتصادی یا حضور خریداران غرب
۱۱۵	خریداران بازار هنر مدرن و معاصر ایران
۱۲۰	فعالیت انجام گرفته برای بیمه آثار هنری در ایران
۱۲۷	تلاش‌های مؤسسه هنرمندان معاصر پارس و فردوسی
۱۳۳	حراج تهران
۱۳۶	مشکلات حل نشده در حوزه بیمه آثار هنری
۱۳۷	مشکلات، موانع و ایرادهای بازاریابی بیمه
۱۳۹	نمونه‌هایی از بیمه‌نامه‌های آثار هنری

فصل دوم - موانع رشد و توسعه بیمه آثار هنری در ایران

۱۵۹	مقدمه
۱۵۹	مطالعات انجام گرفته
۱۶۴	شاخص‌های ارزیابی موانع رشد و توسعه بیمه آثار هنری در ایران

فصل سوم - نتیجه‌گیری و پیشنهادها

۱۸۳	مقدمه
۱۸۴	نتیجه‌گیری
۱۹۴	پیشنهادها
۲۰۱	واژگان تخصصی
۲۰۵	منابع و مأخذ

فهرست جداول، اشکال و نمودارها

۸۲	جدول ۱. زمره پوشش بیمه آثار هنری در ارائه نمایشگاهی
۸۶	شکل ۱. مکان‌های و محل‌های نگهداری اصلی ماشین هنر
۹۶	جدول ۲. میزان بودجه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
۹۷	نمودار ۱. میزان بودجه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
	جدول ۳. تعداد مجوزهای صادر شده از نگارخانه‌ها، نگارخانه‌های فعال
۱۰۱	و تماشاگران
	نمودار ۲. تعداد مجوزهای صادر شده نگارخانه‌ها، نگارخانه‌های فعال
۱۰۳	و تماشاگران
۱۰۳	نمودار ۳. تعداد تماشاگران نگارخانه‌ها
۱۰۴	جدول ۴. تعداد نمایشگاه‌های هنرهای تجسمی
۱۰۵	نمودار ۴. تعداد نمایشگاه‌های هنرهای تجسمی در داخل و خارج از کشور
۱۰۶	نمودار ۵. تعداد نمایشگاه‌های هنرهای تجسمی در مراکز و نگارخانه‌ها
۱۰۶	جدول ۵. تعداد نمایندگی‌های فرهنگی در خارج از کشور
۱۰۷	نمودار ۶. تعداد نمایندگی‌های فرهنگی در خارج از کشور
۱۰۸	جدول ۶. تعداد هفته‌های فرهنگی برگزار شده در خارج از کشور
۱۰۸	نمودار ۷. تعداد هفته‌های فرهنگی برگزار شده در خارج از کشور
۱۴۱	جدول ۷. پوشش‌های بیمه آثار هنری بر اساس نرخ شرکت

- جدول ۸. تعریف متغیرهای احصاء شده و دسته‌بندی آنها ۱۶۹
- جدول ۹. رتبه‌بندی شاخص‌های مطالعه‌شده بر اساس آزمون فریدمن ۱۷۳
- جدول ۱۰. رتبه‌بندی شاخص‌های مطالعه‌شده بر اساس میانگین ۱۷۶
- جدول ۱۱. رتبه‌بندی بر اساس متغیرهای مطالعه‌شده ۱۷۹
- جدول ۱۲. رتبه‌بندی بر اساس بدهای مطالعه‌شده ۱۷۹
- جدول ۱۳. رتبه‌بندی بر اساس مؤلفه‌های مطالعه‌شده ۱۷۹
- جدول ۱۴. رتبه‌بندی بر اساس ابعاد مطالعه‌شده ۱۸۰

مقدمه

نماد اصلی هر کشور فرهنگ و هنر آن مزبور است به طوری که کشورها و مردمانش با آثار هنری و تمایزهای ادراکی شان برای تمایز قرار می گیرند. چون اعتلای هنر اصیل ایرانی و رشد خلاقیت هنرمندان، تأثیر عمیقی در بازسازی ساختار و فعالیت های فرهنگی جامعه چه در داخل و خارج از کشور دارد می توان گفت که هنر نو - برای ارتباطی بین افراد تلقی می شود در نتیجه بهبود وضعیت تولید و عرضه آثار هنری و برقراری ارتباط با تشکلهای هنرمندان زمینه توسعه فرهنگی و اقتصادی کشور را فراهم می کند. در کشور ما با وجود برخی تلاش ها، آن چنان که باید، بیمه آثار هنری جدی گرفته نشده است. شاید یکی از دلایل اصلی این باشد که در جامعه ما به بخش های فرهنگی، نگاه اقتصادی نشده و مسائل اقتصادی - اجتماعی هنرمندان پی گیری نشده است. یکی از مسائل و مشکلات جامعه هنری، نبود بیمه آثار هنری به منظور حفاظت از آثار آنان است به طوری که هنگام ارائه اثر در نمایشگاه یا ارسال آن به خارج از کشور دچار مشکلاتی می شوند.

هنر شکل غلظت یافته واقعیت پیرامون است. امروزه پیچیدگی هنر و زندگی به قدری

افزایش پیدا کرده که آثار هنری یک طبیعت دوسویه بین اجتماع و هنرمند پدیدآورده است. طبیعت دوسویه هنر و جامعه نیاز به پیوندی بین هنرمند و اجتماع دارد که محکم‌تر و با ثبات‌تر باشد (دلشاد، ۱۳۸۵: ۳۱).

بیشتر فعالیت‌های انسانی در بردارنده مقداری ریسک و عدم اطمینان است. خسارات بالقوه در یک موقعیت در بردارنده ریسک می‌تواند برحسب آثار اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، روانی، فیزیکی یا قانونی یا ترکیب این‌ها طبقه‌بندی شود. نخستین هزینه عدم اطمینان فشار روحی و جسمانی ناشی از ترس و نگرانی است (ویلیامز و هاینز، ۱۳۸۲: ۲۷).

ریسک‌گریزی تسلط بر عدم اطمینان بازار نیازمند تمایل به رسیدن به سطح بالای پیشرفت، یادگیری مهارت‌های جدید و پیروی از قواعد برای رویارویی با مشکلات است. همچنین نیازمند تمایل به آماده‌ری و پذیرش حمایت دیگران است (کیو، ۱۳۹۱: ۳۳).

افراد در مقابل ارزیابی بیشتر در ریسک‌ها و عدم اطمینان واکنش متفاوت در مقایسه با ریسک دارند. دومین هزینه عدم اطمینان، بی‌نظمی در استفاده از منابع در زمینه نیروی کار، سرمایه و دانش فنی است که منجر به کارایی و انباشت بیش از حد بعضی از کالاها و خدمات و کمبود بعضی از آنها، قیمت‌های بسیار بالای بعضی از کالاها و خدمات و بیش از حد پایین برای بعضی دیگر می‌شود (ویلیامز و هاینز، ۱۳۸۲: ۴۱).

روانشناسان و سایر دانشمندان در بررسی‌های آماری که درباره افراد ریسک‌پذیر و ریسک‌گریز انجام داده‌اند به این نتیجه رسیده‌اند که افراد متفاوت در موقعیت‌های دارای ریسک مشابه، واکنش‌ها و رفتارهای بسیار متفاوتی از خود نشان می‌دهند. این رفتارها ممکن است ناشی از پیش‌زمینه خانوادگی، آموزش، وضعیت اجتماعی، تجربه‌ها، هیجانی و موقعیت جغرافیایی باشد. نظریه انسان‌شناسی متداول هم بر این عقیده است که افراد در انتخاب بین ریسک‌گریزی و ریسک‌پذیری تحت تأثیر فرهنگشان قرار دارند (اوترویل، ۱۳۸۱: ۱۴۹).

فرد ریسک‌گریز در نظریه مطلوبیت بیان می‌کند که مردم ترجیح می‌دهند از وضعیت‌های

دارای ریسک با خسارت زیاد اجتناب کنند. اگر پوشش بیمه‌ای با قیمت عادلانه پیش‌بینی شود، هنگامی که خسارت بالقوه زیاد می‌شود تمایل افراد برای بیمه شدن زیاد می‌شود (اوترویل، ۱۳۸۱: ۱۵۹).

بنابراین باید توجه داشت ریسک، ناشی از عدم اطمینان از آینده پیش‌رویمان است. میزان عدم اطمینانی که فرد می‌تواند کنترل کند و چگونگی مدیریت فرد بر کنترل ریسک در نهایت، میزان موفقیت وی را فراهم می‌کند (کیو، ۱۳۹۱: ۱۷).

بنابراین، درخصوص بیمه اتومبیل یا زندگی صحبت می‌کنیم واکنش مساعد و مثبتی در ذهن افراد در این خصوص ایجاد می‌شود اما درخصوص بیمه هنر این چنین نیست. در بسیاری از کشورهای، توسعه یافته، بیمه آثار هنری موضوعی است که از چندین سال پیش به آن پرداخته شده است. در کشورهایی مانند فرانسه، آلمان، ایتالیا، اسپانیا، سوئد، انگلستان و آمریکا، شرکت‌های بیمه، آثار هنری آسیب‌دیده را ترمیم کرده و پس از بیمه کردن یا به موزه باز می‌گردانند یا آنها را در اختیار خانواده‌های صاحب آثار قرار می‌دهند. در این کشورها آثار هنری و فرهنگی تحت پوشش بیمه هستند. شرکت‌های بیمه‌ای نخستین هدف خود از بیمه آثار هنری را حفظ فرهنگ این کشور می‌دانند. هدف دیگر آنها این است که مالکان، اشیای با ارزش و آثار هنری را از زیان ناشی از آتش و این آثار را برای نسل‌های آینده حفظ کنند.

ریسک عاملی اجتناب‌ناپذیر در پروژه‌ها بوده و همیشه در اثرات مثبت ریسک و ارزش دو روی یک سکه‌اند. با مدیریت ریسک در مرحله شناخت و طراحی پروژه، عبارتی قبل از رخداد ریسک می‌توان بازده بالقوه بالایی را به دست آورد. اگر ریسک نادیده گرفته شود و به‌طور صحیح مدیریت نشود کنترل از کار خواهد افتاد (قراچورلو، ۱۳۸۴: ۱۶۷). در این میان بیمه تکنیکی برای تأمین مالی ریسک است و تعداد کافی از واحدهای در معرض خسارت را ترکیب و خسارت آن‌را قابل پیش‌بینی می‌کند (اوترویل، ۱۳۸۱: ۱۴۷).